

Agrīna vardarbības pret bērnu
atpazīšana un
“0” tolerances ieviešana
visās atbildīgajās institūcijās un
sabiedrībā

Arta Bārzdīņa

Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas

Anestezioloģijas un intensīvās terapijas klīnikas vadītāja

Prezentācijas plāns

- Ievads, epidemioloģija, riska faktori
- Vardarbības izpausmes
- Klīniskie gadījumi
- Identificētās problēmas
- Piedāvātie risinājumi

Ievads

- 1860. – *Ambroise Tardieu* (tiesu med. eksperts) 32 vardarbīgas traumas gadījumi.
- 1946. – *John Caffey* (bērnu radiologs) – 6 zīdaiņu multiplu lūzumu saistību ar subdurālām hemorāģijām un šo kombinēto traumu aizdomīgo izcelsmi
- 1953. – *Frederic N. Silverman* (radiologs) – bērniem ar normālu kaulu struktūru nevar būt spontāni lūzumi
- 1962. – *Henry Kempe* publicē ziņojumu «*The Battered child syndrome*», aprakstot no vardarbības cietušu bērnu klīniskās pazīmes.

Vardarbīgu traumu epidemioloģija

ASV 330 M iedzīvotāju, attiecīgi ~ 33 M bērnu. Katru gadu ļaunprātīgi tiek izmantoti ~ 600 000 bērnu (1,8%)

<https://www.nationalchildrensalliance.org/media-room/national-statistics-on-child-abuse/>

Pēc 2021. gada datiem ~ 3 M (9%) bērnu vardarbības gadījumu tiek institucionāli izmeklēti un bērni atrodas aizsardzībā.

2021.gadā ASV no vardarbības un nolaidības gāja bojā 1820 bērni (0,005%). Zēni > meitenes.

2021. gadā ASV pamatotos vardarbības gadījumos pret bērnu, 77% varmāka bija kāds no vecākiem.

2022. gadā ASV tiek atzīmēta augoša tendence – bērni ļaunprātīgi izmanto bērnus. 21% varmāku bija paši bērni (14% pusaudži).

Mirstība no vardarbības pret bērnu visā pasaulē saglabājas augsta vecuma grupā no 0 – 3 gadiem

Vardarbīgu traumu epidemioloģija BKUS

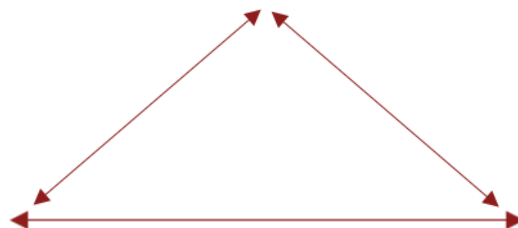
Vardarbības veids	Identificēto problēmu skaits 2018.	Identificēto problēmu skaits 2019.	Identificēto problēmu skaits 2020.	Identificēto problēmu skaits 2021.	Identificēto problēmu skaits 2022.
Fiziska vardarbība	96	60	69	66	67
Seksuāla vardarbība	11	20	22	33	41
Emocionāla vardarbība	60	64	63	118	82
Novārtā pamešana/ aprūpes trūkums	223	222	220	291	274
Kopumā	390	366	374	508	464

Riska faktori

Bērns

Dzimums, vecums, bērna veselības stāvoklis

Zēniem vairāk lūzumu. Lielāks risks bērniem līdz 2 gadu vecumam, priekšlaicīgi dzimušiem ar iedzimtām patoloģijām, bērna provokatīva uzvedība (1).

Vainīgais vardarbībā

Attiecību modelis upuris – vainīgais
Jauni cilvēki, pārsvarā sievietes bez letāla
iznākuma, ar letālu iznākumu – vīrieši, vecāku
nepiepildītās cerības (2).

Ģimenes un sociālie faktori

Nepilnīgas ģimenes
Neplānota agrīna grūtniecība, sabiedrības izolācija,
daudzbērnu ģimenes, viena vecāka ģim
Finansiālais stāvoklis,
Bezdarbs, vecāku atkarības, saslimšanas u.c.
Ekonomiskās situācija valstī (3).

Svarīgākās vardarbības izpausmes

- Centrālās nervu sistēmas bojājums
- Skeleta bojājumi
- Ādas un mīksto audu bojājumi
- Abdomināla trauma
- Badināšana, nevērība, novārtā pamešana
- Psihoemocionāla un seksuāla vardarbība
- Indēšana

Ādas bojājumi

<https://www.amboss.com/us/knowledge/child-maltreatment>

Ādas bojājumi. Apdegumi.

Forced submersion in a flexed position

'Zebra' stripe

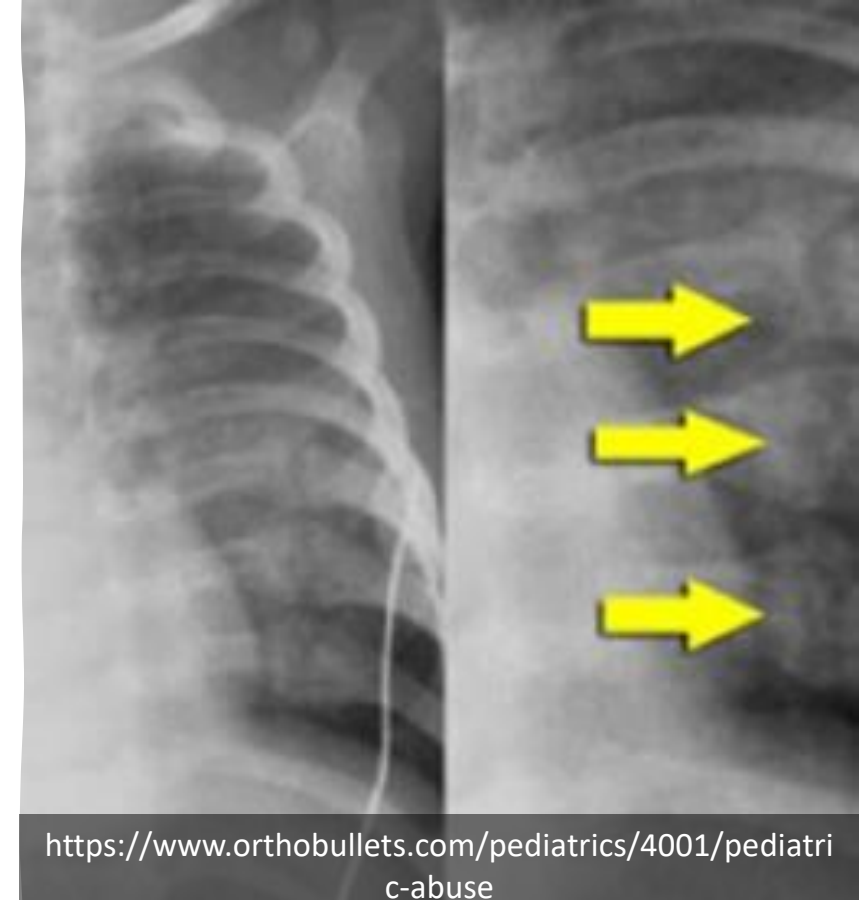

'Doughnut hole' sparing

https://www.researchgate.net/publication/43161013_Child_Abuse_and_Neglect_Diagnosis_and_Management/figures?lo=1

<https://www.healthyplace.com/abuse/child-physical-abuse/signs-of-child-physical-abuse>

<https://www.amboss.com/us/knowledge/child-maltreatment>

<https://www.orthobullets.com/pediatrics/4001/pediatric-abuse>

Lūzumi

- Ribu lūzumi
- Garo stobra kaulu lūzumi
- Mugurkaula skriemeļu izaugumu lūzumi

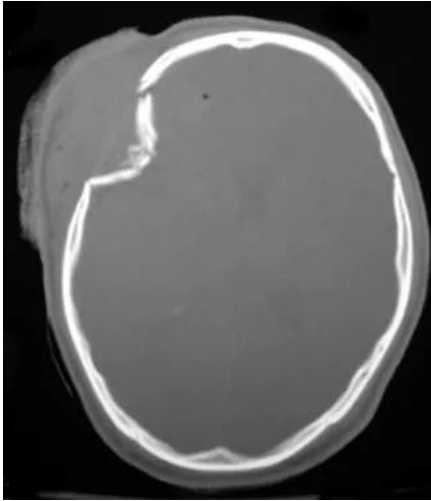
Vardarbīga galvas trauma

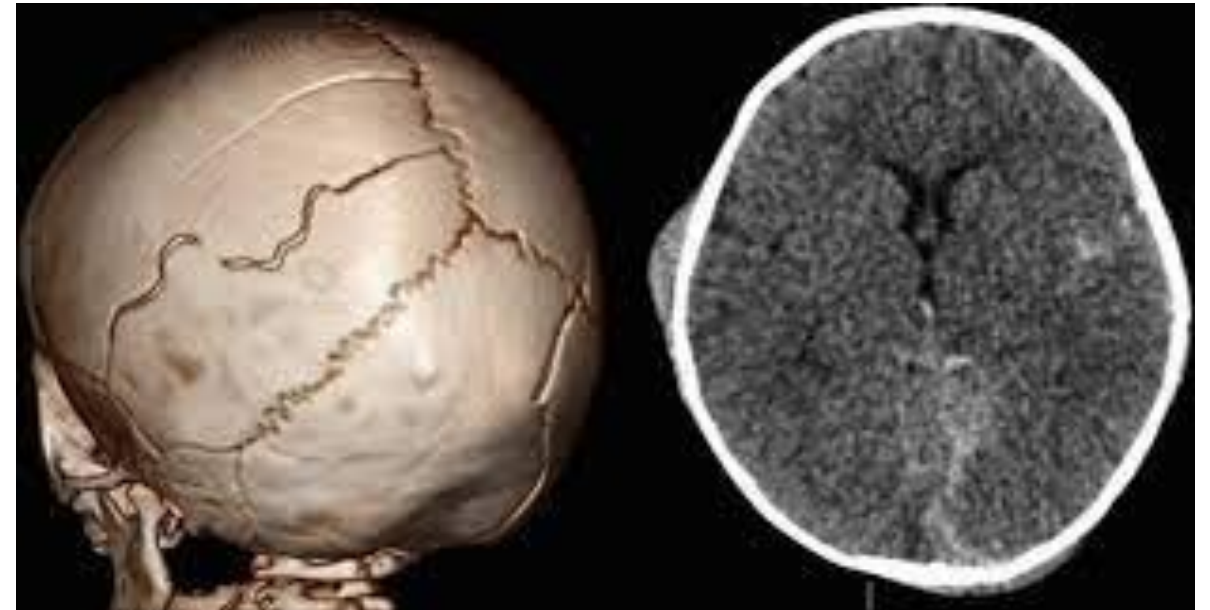
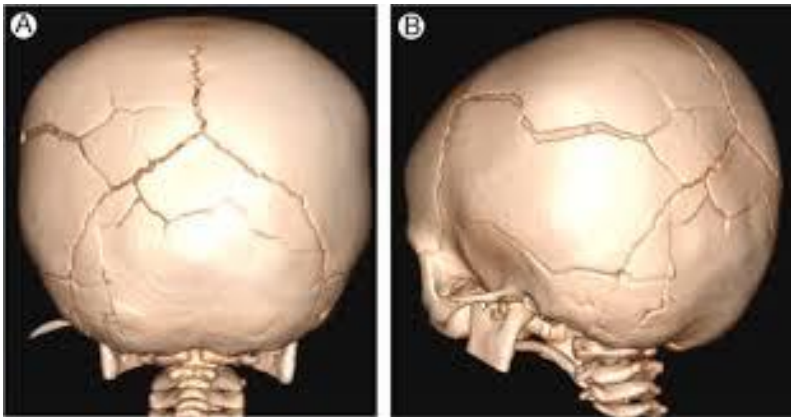
Vardarbīga galvas trauma – galvaskausa kaulu vai intrakraniālo audu bojājums, kas radies tīšas iedarbības vai vardarbīgas kratīšanas rezultātā bērniem jaunākiem par 4 gadiem, īpaši vecuma grupā no 0-3 gadiem.

Copyright 2009 Oops Animation, Inc. All Rights Reserved

Galvas kausa lūzumi

<https://emedicine.medscape.com/article/248108-overview>

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S088721711830009X>

Novērtējums iespējamai vardarbībai

1. Sejas un kakla ādas bojājumi (B) 15%
2. Krampji (S) 17%
3. Apnoe (a) 22%
4. Garo kaulu lūzumi (L) 36%
5. Asinsizplūdumi retīnā (H) 58%
6. Ribū lūzumi (R) 64%

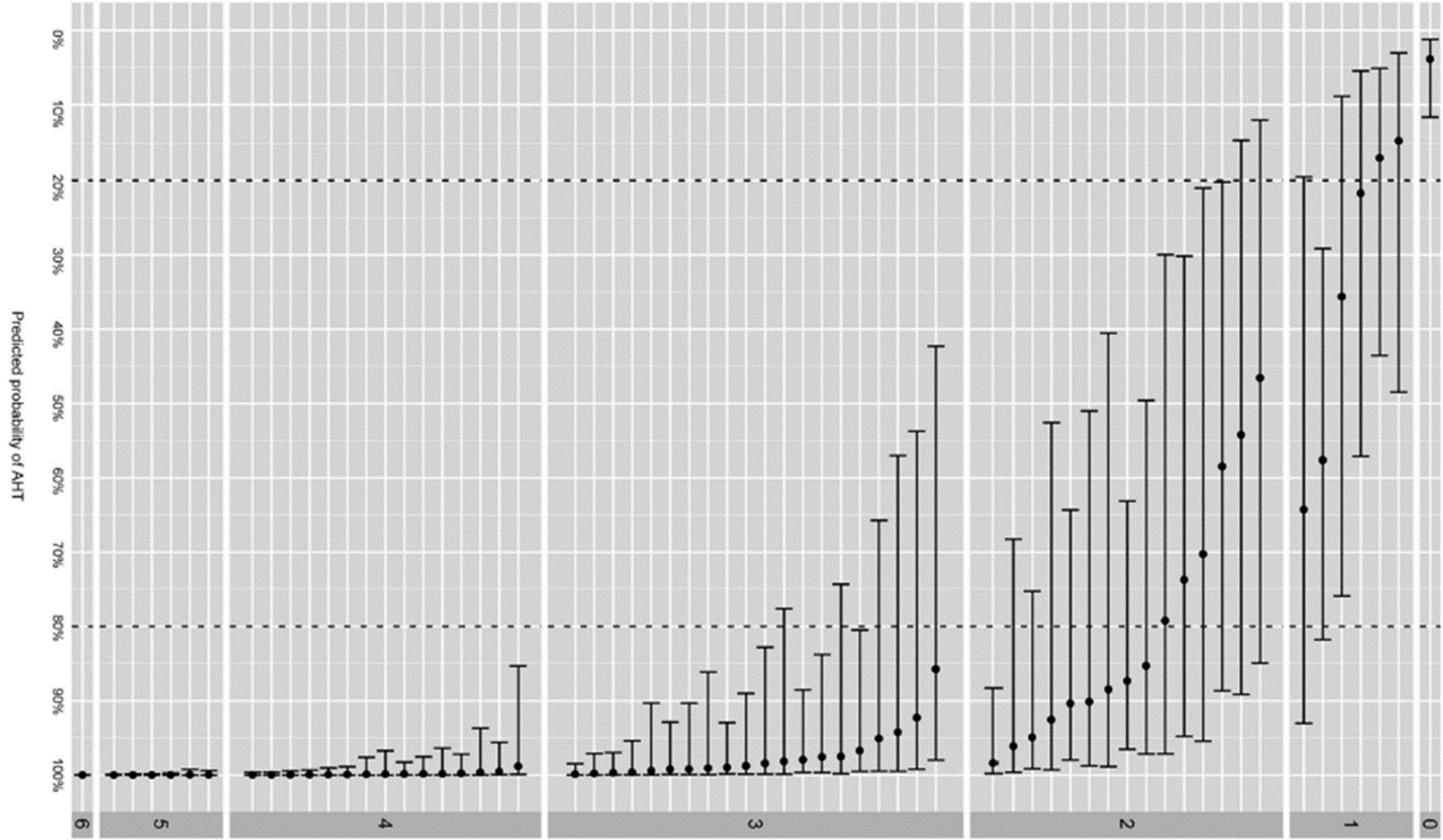
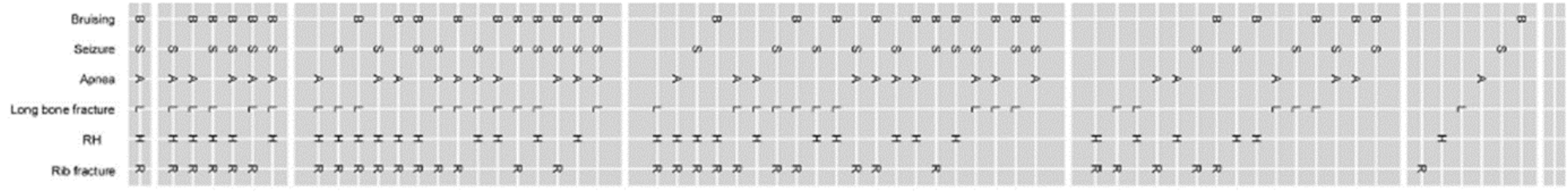
**Ja ir tikai GT,
bet nav nevienas no 6 klīniskajām pazīmēm,
tad vardarbīgas galvas traumas ticamība ir tikai 4%**

Maguire SA1, Kemp AM, Lumb RC, Farewell DM

Estimating the probability of abusive head trauma: a pooled analysis

Pediatrics. 2011 Sep;128(3):e550-64. doi: 10.1542/peds.2010-2949. Epub 2011 Aug 15.

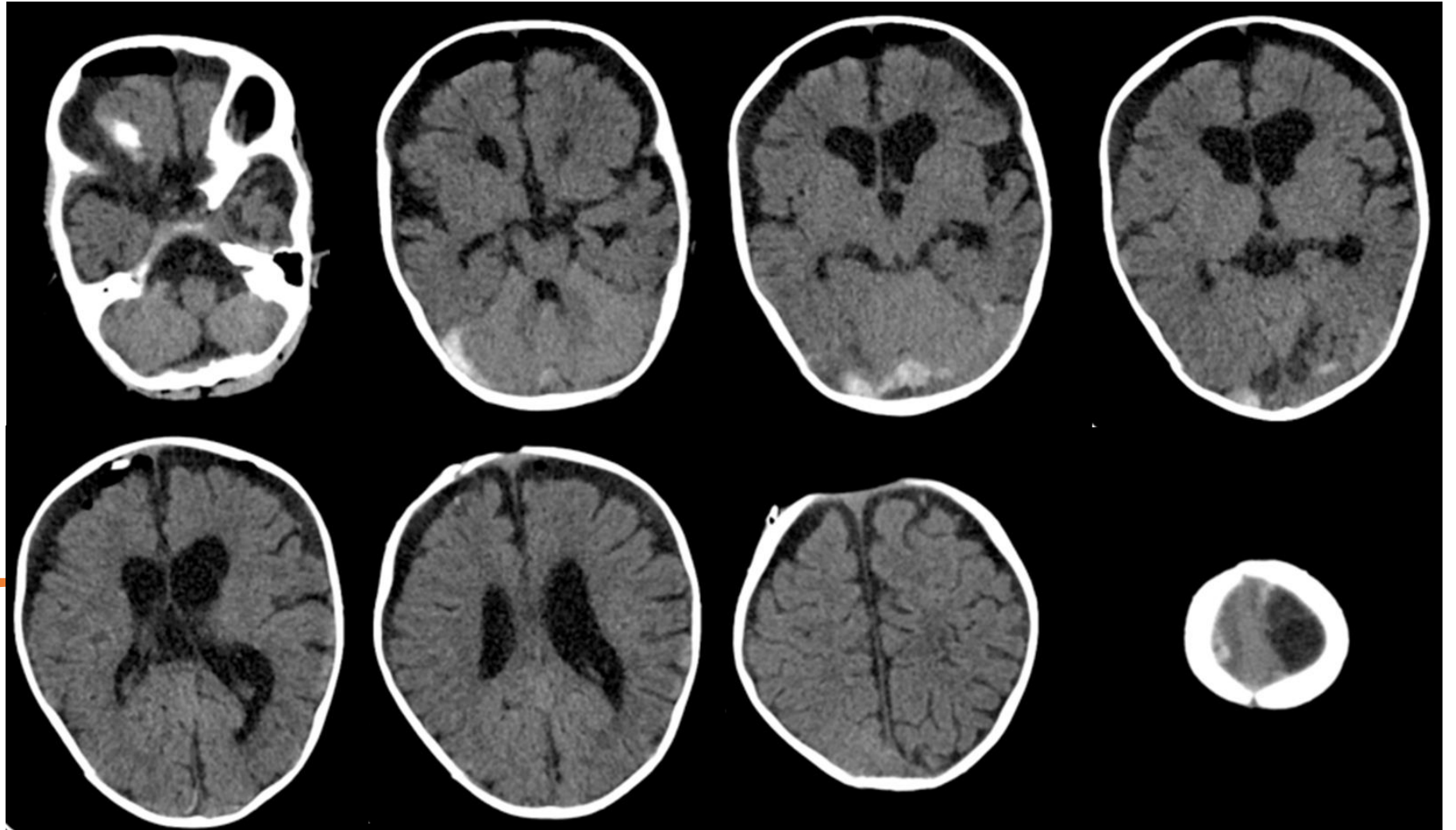

Klīniskais gadījums₁

- 3 mēnešu vecs zēns
- Iepriekš konsultējies pie neirologa un ķirurga ar paaugstinātu muskulatūras tonusu un krampjiem
- Nogādāts stacionārā ar krampjiem

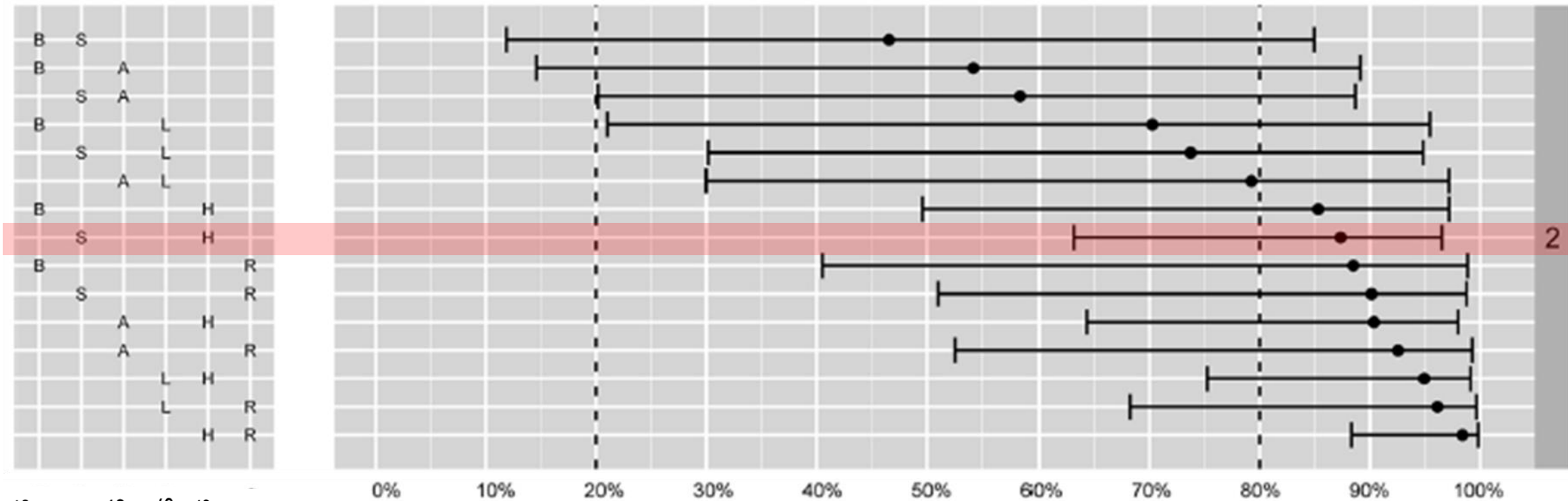
DT atrade

Acs dibens

Pamatojums vardarbīgai galvas traumai

Nobrāzums
 Krampji
 Elpas apstāšanās
 Stobrkaula lūzums
 Tīkļenes saasiņojums
 Ribas lūzums

Paredzamā varbūtība vardarbīgai galvas traumai

Klīniskais gadījums₁

- Konsultējis ģenētiķis, lai izvērtētu palielināto galvas izmēru un zemo muskuļu tonusu
- Diagnoze:
 - Kratītā bērna sindroms ar abpusējiem asinsizplūdumiem galvā un asinsizplūdumiem kreisās acs tīklenē
- No stacionāra izrakstīts uz mājām
- Pēc ģimenes ārsta ziņojuma ievietots krīzes centrā

Klīniskais gadījums₁

- Pēc 5 nedēļām krampju lēkme un sirdsdarbības apstāšanās MĀJĀS!
- Ar aizdomām par atkārtotu vardarbību ziņots policijai
- Bērns izņemts no ģimenes

Klīniskais gadījums₂

2 g.v. zēns pārvests no reģionālās slimnīcas ar plīsušu kuņģi
neskaidros apstākļos

Klīniskais gadījums₂

- Audžu ģimenei atņemtas vecāku tiesības
- Saglabātas saskarsmes tiesības

Klīniskais gadījums₃

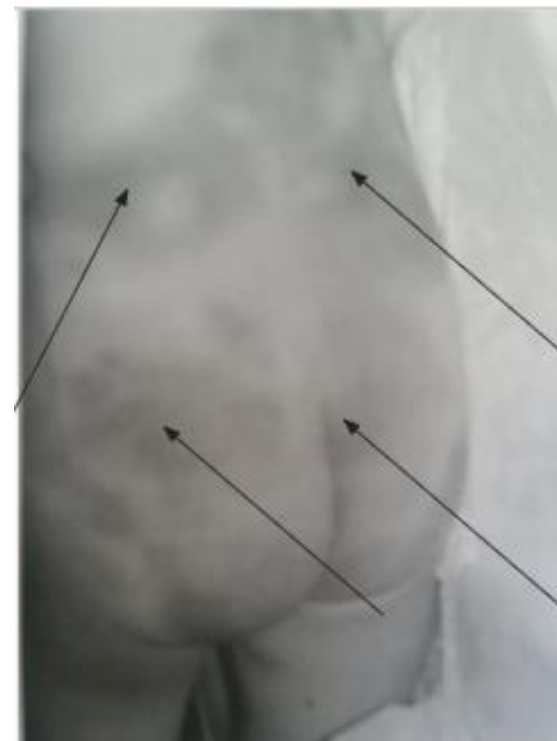
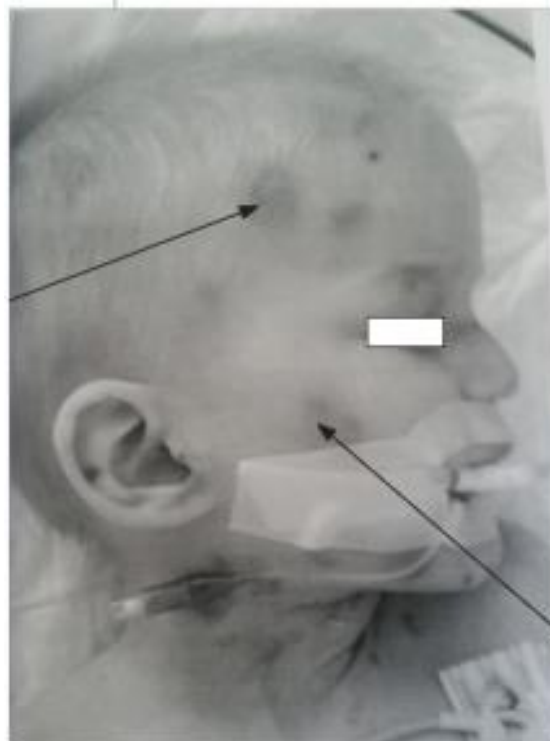
Bērns 3 gadus un 6 mēnešus vecs (10.05.)

Pa visu ķermeni multiplas vienāda vecuma hematomas

Dzimumlocekļa galviņa un sēklinieku maisiņš ar izteiktu iekaisumu, čūlām, plēsta brūce uz dzimumlocekļa

Kopš februāra bērns jau trešo reizi stacionēts BKUS ar fiziskas vardarbības pazīmēm.
Pavadošā persona nav māte, bet **aizbildne/potenciālā adoptētāja.**

Klīniskais gadījums₃

Klīniskais gadījums₃

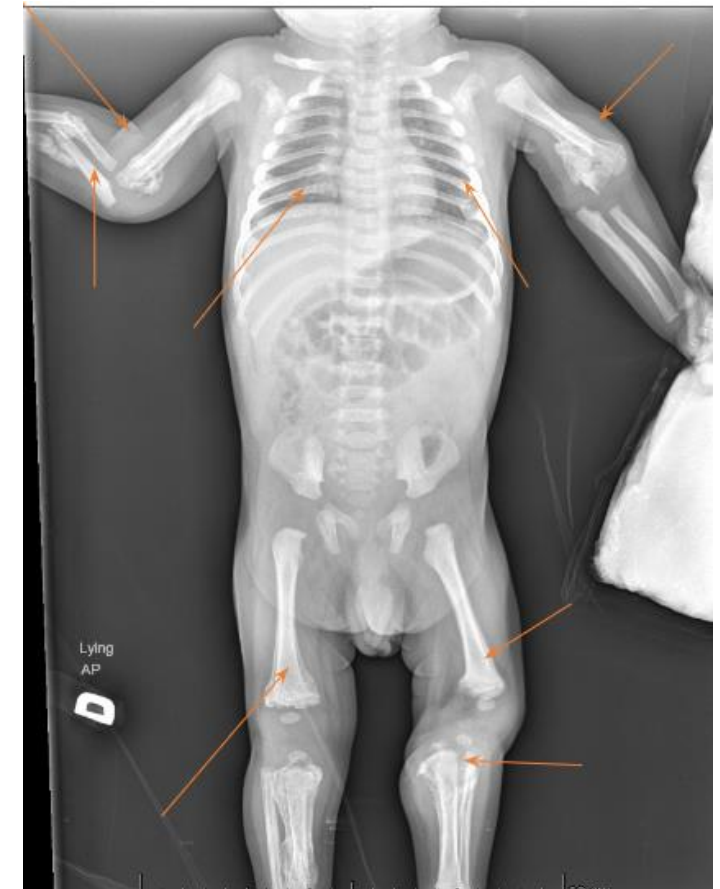
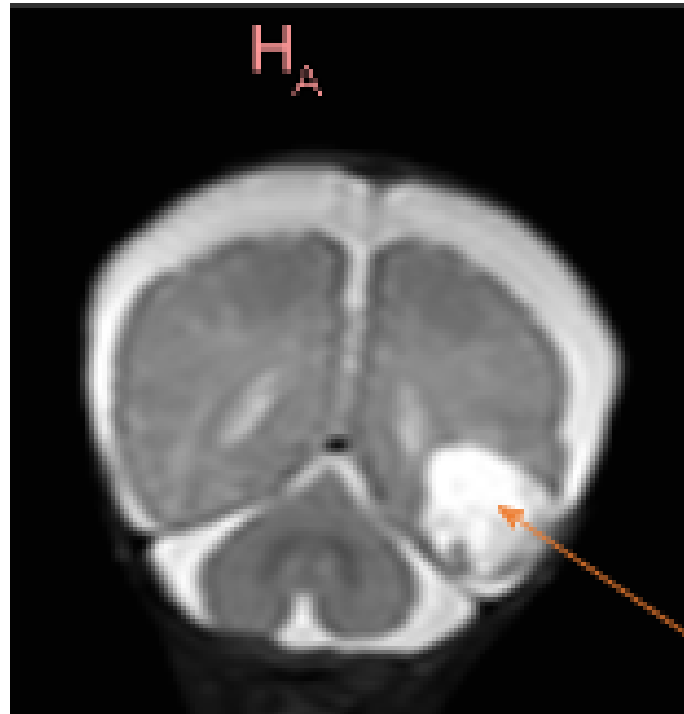

- **Atkārtota** fiziska vardarbība.
- Multipli galvas, ķermeņa, ekstremitāšu sasitumi.
- Multiplas zemādas un mīksto audu hematomas.
- Dzimumorgānu traumatisks bojājums.
- Deguna starpsienas priekšējās daļas traumatisks bojājums.
- Pazemināts barojums.
- Problēmas, kas saistītas ar bērna fizisku varmācību.
- Adaptācijas un kognitīvi traucējumi.

**Bāriņtiesa nostājās
varmākas pusē!**

Klīniskais gadījums₄

- 2 mēnešus vecs zēns pārvests no rajona slimnīcas uz BKUS
- Multipli kaulu lūzumi ar un bez dislokācijas, ar atšķirīgu rašanās laiku, vecākie lūzumi ir apmēram 3 nedēļas veci.
- Svaigas subdurāla hematoma smadzenīšu abās pusēs. Svaigas un hroniskas subdurālas hematomas starp abām puslodēm. Intracerebrāla hematoma.
- Multiplas hematomas un skrambas uz galvas un kakla.

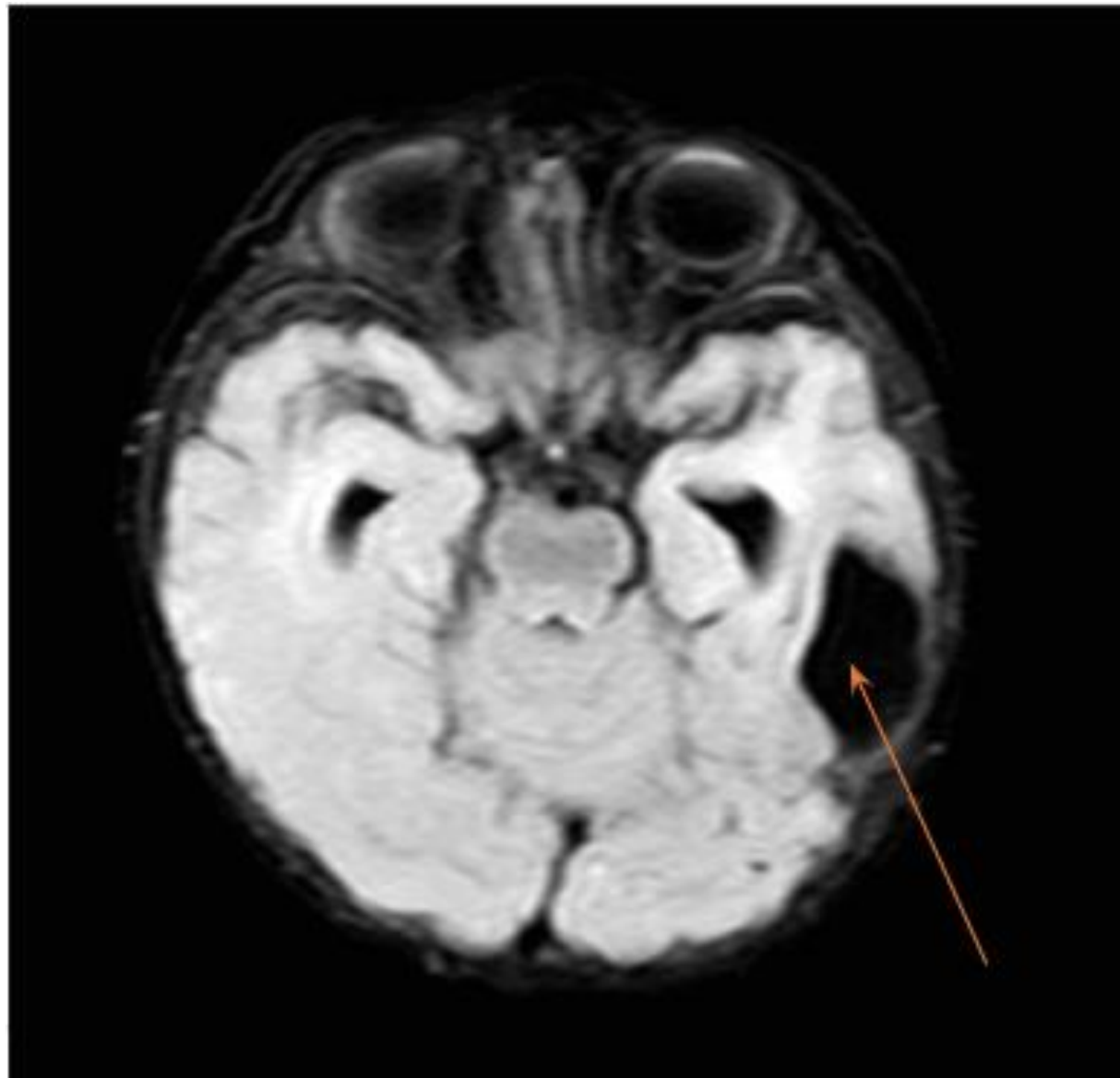

Klīniskais gadījums₄

- 25.02. vecāku tiesības tika izbeigtas, tajā pašā dienā, kad tika ievietots BKUS
- Pēc izrakstīšanas no slimnīcas, bērnu pārveda uz bērnu namu

Kontrolē pēc 1 gada

Encefalomalācijas dobumi
kreisajā deniņu daivā

Klīniskais gadījums₅

- 3 gadus veca meitene tiek stacionēta decembra sākumā BKUS pulmonoloģijas nodaļā sakarā ar pneimoniju
- Progresējot neiroloģiskai simptomātikai, pārvesta uz neiroloģijas nodaļu
- Neiroloģiskai simptomātikai progresējot, nonāk ITN
- 24. 03. sakarā ar aizdomām par indēšanu, tiek zinots sociālajam dienestam, sekojoši bāriņtiesai un policijai

KLŪDA!

Bāriņtiesa brīdina māti par slimnīcas aizdomām!!!

Ikdienišķi vardarbības gadījumi

3 gadus veca meitene, kuras vecāki šķiršanās procesā. Pusi nedēļas bērns dzīvo pie mātes, otru pusi pie tēva. Tēvam telefonā ierakstīts video, kurā meitene stāsta, ka mamma viņu sit, rauj aiz auss, uz kājas redzams plauksta apveida zilums. Tēvs ar šo materiālu iepazīstina policiju, kur viņam atbildēts, ka nav taču asinis un/vai kaulu lūzumu, tāpēc tā nav uzskatāma par vardarbību

5 gadus vecai meitenei mamma gribējusi palīdzēt nomazgāties. Meitene lūgusi, lai tikai mamma nedara, kā persona X (mamma pusbrālis), kurš esot aizticis meitenes dzimumorgānus, licis meitenei glāstīt viņa "banānu"

Ārstniecības likums

- **56.¹ pants.** (1) **Ja ārstniecības iestāde sniedz palīdzību pacientam un ir pamats uzskatīt, ka pacients cietis no vardarbības, ārstniecības iestāde nekavējoties, bet ne vēlāk kā **12 stundu laikā paziņo par to Valsts policijai****
- (2) **Ja ārstniecības iestāde sniedz palīdzību nepilngadīgam pacientam un ir pamats uzskatīt, ka pacients cietis no pienācīgas aprūpes un uzraudzības trūkuma vai cita bērnu tiesību pārkāpuma, ārstniecības iestāde nekavējoties, bet ne vēlāk kā **12 stundu laikā paziņo par to Valsts policijai.****

Bērnu tiesību aizsardzības likuma 73.panta pirmā daļa

- **Katrai personai ir pienākums nekavējoties ziņot policijai, Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijai, bāriņtiesai vai sociālajam dienestam** par likumpārkāpumu, kas vērsts pret bērnu, kā arī tad, ja personai ir aizdomas, ka bērnam ir priekšmeti, vielas vai materiāli vai pastāv apstākļi, kas var apdraudēt paša bērna vai citu personu dzīvību vai veselību.
- **Veselības aprūpes un izglītības iestāžu darbinieki, sociālo pakalpojumu sniedzēji, policijas darbinieki, valsts un pašvaldību amatpersonas un darbinieki, kā arī citas personas,** ar kuru darba vai dienesta pienākumu veikšanu tiek vai var tikt skartas bērna tiesības un tiesiskās intereses un kuras zina par bērna tiesību pārkāpšanu un par to nav ziņojušas šā panta pirmajā daļā minētajām institūcijām, par nezinošanu saucamas pie disciplinārās atbildības vai citas likumā noteiktās atbildības.

Rietumu prakse

- **«0» tolerance**
- Personāla izglītība
- Mehānisms problēmas eskalācijai
- Nozīmēts bērnu aizsardzības ārsts
- Pierādījumu vākšana – vecāku anamnēze, apskates dokumentēšana, fotografēšana, izmeklējumi
- Turpmākās aprūpes tiesības par bērnu pēc šķiršanās (Skandināvijā 50/50 māte/tēvs)

NICE guidelines, 2017

Christian CW et al., Pediatrics 2015;135(5):e1337-1354

Atšķirības starp Latviju un Lielbritāniju

SĀKUM LAPA ZIŅAS SPORTS IZKLAIDE SIEVIETE ZAĻĀ DŽIVE ZINĀTNE VĒSTURE AUTO RECEPTES FOTO

Ventspilī smagi cietušā zīdaiņa nāve: Ģimenes ārste zinājusi par zilumiem uz bērna ķermeņa

Apollo, redakcija@apollo.lv Pirmdienā, 2015. gada 2. novembris 17:43

Ģimenes ārste, kura pirms traģēdijas ārstējusi Ventspilī smagi cietušo zīdaiņi, kurš no gūtajām traumām 30.oktobrī nomira, atklājusi, ka pēdējās vizītes laikā esot pamanījusi zilumus uz bērna ķermeņa, vēsta portāls «lr.lv».

38 Ieteikt

0 Dalies

Patik

Tweet

G+

ir applūdušas, un nep...

city24.lv

Māja Rīga, 164 000 EUR

Dzīvoklis Rīga, 57 000 EUR

Māja Ogre, 150 560 EUR

Salvijs 3g

BBC Sign in News Sport Weather Shop Earth Travel More Search

NEWS

Home Video World UK Business Tech Science Magazine Entertainment & Arts Health World News TV More

Education & Family

Baby Peter 'was failed by all agencies'

By Katherine Sellgren
BBC News education reporter

26 October 2010 | Education & Family

f t w e s Share

Baby Peter's "horrifying death" was down to the incompetence of almost every member of staff who came into contact with him, official reports say.

Peter Connelly died in August 2007 at home in Haringey, north London, after months of abuse.

Details of his case, just published, reveal the incompetence of social workers, doctors, lawyers and police.

His mother, her boyfriend and a lodger were jailed last year for causing or allowing

Top Stories

- Caribbean braced for major new hurricane
2 minutes ago
- Trump at the UN: What to watch out for
18 September 2017
- Iraq orders halt of Kurdistan vote
1 hour ago

Features

Peter Connelly died with more than 50 injuries

Pīters 3g

Risinājumi

- Zināšanas un izpratne par vardarbību pret bērnu
Slēdzieniem jābūt adekvātiem un kategoriskiem! Ikvienam ārstam, kurš iesaistīts bērna ar vardarbīgi gūtu traumu ārstēšanā, ir būtiska loma šī pacienta turpmākajā dzīvē
- Bērnu aizsardzības institūts - **Bērna māja**
- Vardarbība – fiziska, emocionāla, seksuāla
- Aprūpes trūkums
- Sadarbība ar sociālajiem dienestiem, bāriņtiesu, policiju
- **Jānovērš institucionālā vardarbība!**

Šiem bērniem nepaveicās...

Jautājumi un komentāri
